

and Charitable Organizations" are highlighted. In particular, it was established that the misuse of humanitarian aid, charitable donations, other than the disposal of such property for profit, does not constitute the criminal offense in question. It is proved that in the vast majority of cases the actions prohibited by the current version of Art. 201-2 of the Criminal Code, in its absence would be recognized as theft and would be qualified under one of the parts of Art. 191 of the Criminal Code as misappropriation, embezzlement or seizure of another's property by an official abusing his official position. It was found that the amendment of the Criminal Code of Art. 201-2 is another manifestation of the unjustified casuistry of the criminal law. The provision on the erroneousness of placing the investigated prohibition among the articles of the Criminal Code on liability for criminal offenses in the sphere of economic activity is argued. It is shown that today the shortcomings inherent in the punishment of illegal use of humanitarian aid, charitable donations are partially eliminated by referring to Part 3 of Art. 201-2 of the Criminal Code on such a qualifying basis as the commission of acts during martial law.

The provision on expediency of exclusion from the Criminal Code of the investigated criminal law prohibition as an unnecessary manifestation of excessive (excessive) criminalization is substantiated.

Keywords: humanitarian aid, charitable donations, criminalization, use, orders, theft, misappropriation, embezzlement, criminal offenses in the sphere of economic activity.

DOI: 10.33766/2524-0323.98.115-125

УДК: 343.98

Коваленко А. В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (м. Івано-Франківськ, Україна)

e-mail: new4or@gmail.com

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0003-3665-0147>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ МЕТОДИК РОЗСЛІДУВАННЯ НОВИХ (НЕ ПІДКРІПЛЕНИХ ПРАКТИКОЮ) ВИДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Статтю присвячено формуванню окремих методологічних засад розробки методик розслідування нових кримінальних правопорушень. Сформульовано концептуальне питання щодо можливості та доцільності розробки вченими-криміналістами методик розслідування нових (не підкріплених практикою) видів кримінальних правопорушень. З'ясовано, що основу окремих методик розслідування складають положення «базової» методики, закріплені в КК України суттєві ознаки розслідуваного виду кримінальних правопорушень та емпіричні дані.

Наголошено, що положення «базової» методики широко висвітлені у спеціальній літературі та достатньо пристосовані до адаптації на рівні окремих методик, зокрема й щодо нових видів кримінальних деліктів. Указано, що задля побудови криміналістичної характеристики, розробникам методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень вірогідно доведеться самостійно здійснювати кримінально-правовий аналіз відповідних новел КК України.

Автор вважає, що роль емпіричних даних під час розробки подібних методик можуть відігравати наявна у відкритих джерелах інформація про розслідувані діяння, практика розслідування суміжних кримінальних правопорушень та передова практика розслідування таких нових деліктів. За відсутності належної емпіричної бази критеріями типізації слідчих ситуацій розслідування можуть виступити інформаційний критерій, передбачені складом правопорушення форми та способи його вчинення, загальні (зовнішні) умови досудового розслідування тощо.

Доведено, що учені-криміналісти можуть та мають швидко реагувати на виникнення нових складів кримінальних правопорушень та розробляти відповідні методики їх розслідування. З огляду на відсутність сформованої судово-слідчої практики, а відтак і звичної емпіричної бази для досліджень, розробка окремих методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень має здійснюватися із застосуванням специфічного методологічного інструментарію, який потребує подальшого розроблення та висвітлення у спеціальній літературі.

Ключові слова: збройна агресія, нові види кримінальних правопорушень, досудове розслідування, окрема методика розслідування, формування окремих методик розслідування.

Постановка проблеми. 24 лютого 2022 року збройні сили російської федерації нанесли ракетні удари по об'єктах критичної інфраструктури України та розпочали незаконне безпідставне військове вторгнення на територію нашої держави.

В умовах активних бойових дій та тимчасової окупації російськими військами окремих районів на півночі, сході та півдні України посилюлися старі та виникли нові форми аморальної соціально-небезпечної діяльності деяких громадян нашої держави. У відповідь на це Верховна Рада України доповнила чинний Кримінальний кодекс України низкою нових складів кримінальних правопорушень: ст. 111-1 «Колабораційна діяльність», 111-2 «Пособництво державі-агресору», Стаття 114-2 «Несанкціоноване поширення інформації про Збройні Сили України», Стаття 201-2 «Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги» тощо. Окрім того, в умовах правового режиму воєнного стану суттєвих змін зазнав процес розслідування деяких раніше відомих кримінальних правопорушень, зокрема крадіжок, розбоїв та грабєжів, учинених в умовах воєнного стану тощо.

Попри складні умови здійснення доказової діяльності, вітчизняні правоохоронці мають реагувати на криміналізацію нових діянь, забезпечувати розкриття та розслідування таких кримінальних правопорушень, готувати відповідні матеріали для розгляду в суді і забезпечувати невідворотність кримінальної відповідальності правопорушників. Утім, правозастосовувачі не забезпечені належними методичними рекомендаціями та не мають відповідного практичного досвіду розкриття й розслідування нових видів кримінальних правопорушень.

У таких умовах перед ученими-криміналістами постає завдання щодо швидкого розроблення адекватних та корисних методичних рекомендацій щодо розкриття й розслідування подібних нових кримінальних правопорушень. Тому виня-

ткової актуальності набуває проблема формулювання методологічних засад розробки методик розслідування нових (не підкріплених практикою) видів кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні засади формування окремих методик розслідування кримінальних правопорушень були закладені В. П. Бахніним, Р. С. Белкіним, А. Ф. Волобуєвим, В. А. Журавлем, А. В. Іщенко, О. Н. Колісниченком, В. О. Коноваловою, Є. Д. Лук'янчиковим, В. В. Тіщенком, В. М. Шевчуком, В. Ю. Шепітьком, Б. В. Шуром та іншими провідними ученими-криміналістами. Утім, розроблення окремих методик розслідування нових кримінальних правопорушень потребує застосування специфічного інструментарію, який на сьогодні ще не був висвітлений у спеціальній літературі, що посилює актуальність запропонованого дослідження.

Формування цілей. Метою даної статті є пошук відповіді на концептуальне питання щодо можливості та доцільності розроблення окремих методик розслідування нових (не підкріплених практикою) видів кримінальних правопорушень, а також формулювання окремих методологічних засад й підвалин специфічного інструментарію розробки методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Варто погодитися з В. Ю. Шепітьком що завданням окремих методик розслідування є розроблення типових систем (алгоритмів) дій слідчого (дізнавача), що сприяють обранню оптимальної лінії поведінки під час розслідування певного виду злочину (кримінального правопорушення) [1, с. 417]. Під час побудови криміналістичних методик розслідування учені своїми рекомендаціями намагаються забезпечити максимальну ефективність діяльності уповноважених осіб під час досудового розслідування та судового розгляду, що демонструє прагматичну складову криміналістичної методики [2, с. 36] та значимість наукової діяльності криміналістів для правозастосовної практики. У наукових колах напрацьована стала система взаємодії теорії та практики: правозастосовувачі діляться з науковцями практичним досвідом, який останні опрацьовують та конвертують у практично-орієнтовані рекомендації, спрямовані діючим та майбутнім практикам.

Але в умовах стрімкого розвитку суспільних процесів, виникнення нових та видозмінення існуючих проявів суспільно-небезпечної діяльності постає питання про те, чи здатні науковці достатньо швидко та ефективно реагувати на криміналізацію нових протиправних діянь шляхом розробки ефективних практично-орієнтованих методик розслідування таких кримінальних правопорушень.

Задля відповіді на поставлене питання вважаємо за можливе дослідити наукову думку щодо джерел формування окремих методик розслідування кримінальних правопорушень та зіставити висвітлені доктринальні положення із реальними можливостями науковців щодо реагування на нові склади кримінальних правопорушень та розроблення відповідних методик розслідування.

На думку В. Ю. Шепітька, методичні рекомендації із розслідування тих чи інших видів кримінальних правопорушень повинні ґрунтуватися на криміна-

льно-правових, кримінологічних та кримінально-процесуальних даних, а їх інформаційними джерелами є наукові положення теорії криміналістики, дані інших наук, результати узагальненого досвіду слідчо-судових органів, норми відповідних законодавчих та інших нормативних актів [1, с. 417]. В. А. Журавель вважає, що теоретичним підґрунтям побудови методики розслідування злочинів є їх криміналістична характеристика [3, с. 107], яка, з точки зору А. В. Старушкевича, спирається на кримінально-правову характеристику діяння [4, с. 6]. В. М. Шевчук зазначає, що, з метою формування окремих методик розслідування кримінальних правопорушень, учені-криміналісти з використанням методико-криміналістичного арсеналу (системи засобів) виявляють, вивчають й узагальнюють усе законотвірне щодо вчинення різних видів кримінальних правопорушень, а також стосовно практичної діяльності з їх виявлення, розслідування, профілактики та судового розгляду матеріалів кримінальних проваджень [5, с. 185]. За Б. В. Щуром, джерелами формування криміналістичних методичних рекомендацій є норми права (у першу чергу, кримінального та кримінального процесуального), слідчо-судова практика та загальні положення криміналістичної методики й науки криміналістики в цілому [6, с. 277-278]. У межах загальних положень криміналістичної методики В. А. Журавель пропонує виокремлювати «базову криміналістичну методику розслідування злочинів», котру можна розглядати як універсальну форму (модель), що служить орієнтиром для розробки нижчих рівнів методик [7, с. 306].

З урахуванням викладеного, на нашу думку, найбільш узагальнено основу методичних рекомендацій з розслідування окремих (зокрема й нових) видів кримінальних правопорушень складають положення «базової» методики розслідування, закріплені в КК України суттєві ознаки розслідуваного виду кримінальних правопорушень та емпіричні дані – здобутки практики розслідування відповідних (а також суміжних) кримінальних правопорушень.

Із використанням першої складової в контексті розробки методик розслідування нових кримінальних правопорушень у більшості випадків складнощів виникати не має. Положення «базової» методики широко висвітлені у спеціальній літературі та пристосовані до адаптації на рівні окремих методик. Виняток можуть становити лише специфічні нові склади, унікальні способи, сліди чи інші ознаки яких раніше не були узагальнено розглянуті в межах «базової» методики розслідування та загальнотеоретичних положень криміналістичної методики. Проте, у такому разі саме розроблена окрема методика розслідування подібного нового й унікального кримінального правопорушення має стати основною для збагачення наукових положень базової методики.

Певні складнощі в учених-новаторів можуть виникнути із використанням та адаптацією положень кримінально-правового законодавства, які визначають суттєві ознаки досліджуваних кримінальних правопорушень. За нормальних умов криміналістичні розробки спираються на досягнення учених у сфері кримінального права, котрі на основі опрацювання законодавства формують кримінально-правову характеристику відповідних кримінальних правопорушень. У подальшому означені теоретичні положення використовуються криміналістами для розробки криміналістичної характеристики діяння, формулювання видового

предмету доказування та рекомендацій зі збирання, дослідження й використання доказів у таких провадженнях. Утім, для здійснення кримінально-правових досліджень нових видів кримінальних правопорушень потрібен певний час, котрого не мають криміналісти та практики, яким спрямовані методичні рекомендації. Тому в умовах розроблення методик розслідування нових кримінально караних діянь ученим-криміналістам доведеться здійснювати самостійний аналіз норм КК України або в реальному часі взаємодіяти з ученими у сфері кримінального права, котрі досліджують такі діяння.

Мабуть, із найбільшими складнощами учені-новатори стикаються під час акумулювання та опрацювання емпіричної бази дослідження. У цілому в наукових колах склався консенсус щодо того, що окремі методики розслідування мають базуватися на узагальненні певного обсягу матеріалів кримінальних проваджень, вироків та інших рішень судів за фактами досліджуваних діянь, а також думок практиків, які мають досвід розслідування відповідних кримінальних правопорушень.

Водночас В. А. Журавель допускає ситуації, за яких наука випереджає практику, компенсує брак необхідного емпіричного матеріалу або узагальнює існуючі рекомендації за типовими ознаками, притаманними не одному виду злочинів, а цілій їх групі. На його думку, родові та міжродові криміналістичні методики можуть формуватися з метою надання рекомендацій із розслідування злочинів, які ще не набули поширеної практики застосування, не є достатньо репрезентативними для узагальнення практики їх розслідування або мають латентний характер. Погоджуємося з цитованим автором, що учені-криміналісти не можуть чекати, доки практика накопичить тисячі судових прецедентів, перш ніж розпочнеться їх узагальнення й формування відповідних рекомендацій. Навпаки, спираючись на прогностичне бачення ймовірних шляхів розвитку та структурних змін злочинних виявів, міжнародний досвід боротьби з ними, науковці повинні з випередженням забезпечувати слідчі органи необхідними методичними рекомендаціями. Інструментарій розробки подібних методик має спиратися на такі науково-прогностичні засоби, як аналогія, екстраполяція, моделювання [7, с. 311-312]. Схожу думку висловлює і В. В. Тищенко, який рекомендує науковцям в умовах недостатнього обсягу емпіричного матеріалу розробляти так звані «випереджуючі» методики розслідування із подальшим їх коригуванням і наповненням більш конкретним та емпірично обґрунтованим змістом [8, с. 94].

Серед необхідних елементів окремої методики розслідування, найбільше на дослідженні й узагальненні слідчої практики ґрунтується криміналістична характеристика діяння. Популярною є позиція про те, що криміналістична характеристика має базуватися на емпіричних даних та відображати статистично обґрунтовані кореляційні зв'язки між її елементами [9, с. 16; 10, с. 20]. Утім, на момент розроблення методики розслідування нового виду кримінального правопорушення практика досудового розслідування такого делікту не може бути сформована на достатньому рівні для встановлення подібних залежностей.

У спеціальній літературі точаться суперечки про те, чи має достатню цінність криміналістична характеристика діяння, якщо вона не підкріплена статистичними даними та не демонструє математичні кореляційні зв'язки між її елементами. На нашу думку, для вирішення згаданої дискусії доцільно проаналізувати сутність та співвідношення різних науково-теоретичних характеристик кримінально караних діянь. Наприклад, кримінально-правова характеристика кримінального правопорушення, на думку А. А. Вознюка, це опис, визначення істотних, характерних його особливостей та ознак; система відомостей про такі ознаки злочину (кримінального правопорушення) [11, с. 155]. Згадана характеристика надає мінімально необхідний перелік суттєвих ознак правопорушення, який дозволяє чітко відмежувати одне кримінально каране діяння від інших.

Кримінологічна характеристика, своєю чергою, фокусується на кримінологічно значимих ознаках діяння, даних, що характеризують кримінологічну ситуацію його вчинення та ознаках, які визначають специфіку діяльності із попередження кримінальних правопорушень [12, с. 584]. Суміжними є поняття кримінальної процесуальної та оперативно-розшукової характеристик кримінального правопорушення, котрі аналогічно описують певні специфічні групи ознак кримінального правопорушення.

Криміналістична ж характеристика повинна містити характерні ознаки кримінального правопорушення, котрі є релевантними для його розслідування, встановлення й доказування яких є необхідною умовою вирішення кримінально-правового спору по суті. У цьому аспекті криміналістична характеристика є дотичною до такого елементу методики розслідування, як обставини, що підлягають з'ясуванню/встановленню/доказуванню, і, по суті, доповнює і поглиблює кримінально-правову характеристику [13, с. 33].

В умовах розробки методик розслідування нових кримінальних правопорушень, звичайно, *кількісні* кореляційні зв'язки між елементами криміналістичної характеристики встановити неможливо. Водночас, науковці можуть та мають шукати *логічні* зв'язки між її суттєвими елементами: аналізувати можливі способи вчинення таких діянь, будувати ланцюжки від відомих способів правопорушення до знарядь та відповідних слідів, виокремлювати характерні ознаки обстановки вчинення діяння, потерпілих та правопорушників, предмета посягання тощо. У міру накопичення емпіричного матеріалу описані логічні зв'язки будуть підтвержені або спростовані статистичними даними, але заперечувати їх цінність для передової практики розслідування на нашу думку не варто.

Тому, з метою реалізації загальновизначаних евристичної, прогностичної та практично-прикладної функцій криміналістики, науковці мають оперативно реагувати на виникнення нових видів кримінальних правопорушень та забезпечувати практику необхідними методичними рекомендаціями, навіть в умовах дефіциту практичних напрацювань з розслідування таких посягань [14, с. 45]. Роль первинних емпіричних даних у подібних методиках розслідування мають відігравати наявна у відкритих джерелах інформація про діяння, що підпадають під ознаки нових складів, практика розслідування суміжних (схожих) кримінальних

правопорушень та передова практика розслідування відповідних нових кримінальних деліктів.

У подібних умовах величезного значення набуває взаємодія науковців із практиками. Останні повинні ділитися передовим досвідом розслідування нових видів правопорушень, звертати увагу учених на складнощі, з якими вони стикаються під час збирання, дослідження та використання доказів у таких провадженнях. Науковці, своєю чергою, мають збирати та швидко обробляти таку інформацію, шукати відповіді на сформульовані практиками запитання у чинному законодавстві, загальних положеннях криміналістичної методики та методиках розслідування схожих діянь тощо.

Видається, що найбільш ефективним засобом реалізації такої взаємодії є несправедливо забутий ученими-криміналістами метод інтерв'ювання. Так, у більшості сучасних досліджень науковці обмежуються анкетуванням достатньо великих репрезентативних груп респондентів, що є неможливим в умовах малої кількості слідчих, дізнавачів та прокурорів, які мають досвід досудового розслідування нового кримінального правопорушення. Застосування методу інтерв'ювання дозволить опрацювати та залучити до наукових досліджень передовий досвід розслідування таких діянь, забезпечити зворотній зв'язок з практиками щодо запропонованих ученим моделей, прогнозів та рекомендацій.

Доцільно також звернути увагу на ситуалогічну складову методичного забезпечення процесу розслідування нових видів кримінальних правопорушень. Ситуаційний підхід сьогодні широко використовується як для побудови методик розслідування в цілому [15, с. 173], так і для формування більш конкретних рекомендацій тактичного характеру [16, с. 149]. Утім, типізація слідчих ситуацій розслідування, передусім, ґрунтується на їх повторюваності. До накопичення достатньої кількості емпіричного матеріалу складно спрогнозувати які слідчі ситуації початкового етапу розслідування таких діянь виявляться найбільш розповсюдженими. Тому задля розроблення методик розслідування нових кримінальних правопорушень доцільно застосувати інші критерії типізації слідчих ситуацій. Так, з огляду на особливості кримінального правопорушення, можливі джерела доказової інформації, зміст перших повідомлень про виявлення фактів вчинення досліджуваних діянь та специфіку загальних умов здійснення правоохоронної діяльності (зокрема сьогодні це досудове розслідування в умовах правового режиму воєнного стану), науковці-новатори мають бути здатні виокремити певні найбільш глобальні групи типових ситуацій розслідування нових кримінальних правопорушень.

Найчастіше слідчі ситуації розслідування типізуються за внутрішніми (інформаційними) факторами, що впливають на розслідування. Утім, в умовах браку емпіричної бази увага науковців може бути приділена і зовнішнім критеріям, тобто загальним умовам, у яких здійснюється розслідування. Наприклад, слідчі ситуації досудового розслідування нових видів кримінальних правопорушень, які були криміналізовані в період воєнного стану в Україні, можуть бути типізовані за деякими ознаками місцевості, на якій були вчинені такі діяння та де ведеться розслідування. Зокрема, типізацію можна здійснити з огляду на ведення бойових дій

на таких територіях та їх перебування під окупацією збройних сил чи інших військових формувань російської федерації. За наведеними критеріями можливо виокремити наступні типові слідчі ситуації розслідування кримінальних правопорушень (у порядку ускладнення доказової діяльності та спадання сприятливості ситуації): 1) розслідування кримінальних правопорушень, учинених на територіях, які не були окуповані та де не велися активні бойові дії; 2) розслідування кримінальних правопорушень, учинених на деокупованих територіях (як до так і після деокупації, за умови що розслідування відбувається після звільнення місцевості); 3) розслідування кримінальних правопорушень, учинених на тимчасово окупованих територіях; 4) розслідування кримінальних правопорушень, учинених на територіях, де ведуться активні бойові дії.

На типізацію слідчих ситуацій розслідування нових видів кримінальних правопорушень можуть суттєво впливати і передбачені КК України форми або способи вчинення таких діянь. Наприклад, ст. 111-1 КК України «Колабораційна діяльність» містить 8 частин та передбачає більше 10 різних форм вчинення такого кримінального правопорушення. З огляду на описані Кодексом форми вчинення діяння та специфіку складу правопорушення в цілому, варто виокремити дві глобальні типові ситуації розслідування колабораційної діяльності. Перша ситуація: розслідувана колабораційна діяльність була вчинена на підконтрольній українській владі території (на підконтрольних територіях можуть бути вчинені діяння, передбачені ч.1, 3, 4 та 6 ст. 111-1 КК України). Друга ситуація: розслідувані діяння вчинені на тимчасово окупованих територіях чи за межами території України (можуть бути вчинені всі форми кримінального правопорушення).

Таким чином, за відсутності належної емпіричної бази критеріями типізації слідчих ситуацій розслідування нових кримінальних правопорушень можуть виступити інформаційний критерій, передбачені складом діяння форми та способи його вчинення, загальні (зовнішні) умови досудового розслідування тощо.

Висновки. Отже, учені-криміналісти, на нашу думку, можуть і мають швидко реагувати на виникнення нових складів кримінальних правопорушень і розробляти відповідні практично-орієнтовані методичні рекомендації щодо їх розслідування. З огляду на відсутність сформованої судово-слідчої практики, а відтак і звичної емпіричної бази для досліджень, розробка окремих методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень має здійснюватися із застосуванням специфічного методологічного інструментарію.

В основу подібних новаторських методик повинні бути покладені загальні положення криміналістичної методики й «базової» методики розслідування та передбачені КК України характерні ознаки відповідного кримінального правопорушення. Роль первинних емпіричних даних у такому випадку можуть відігравати наявна у відкритих джерелах інформація про діяння, що підпадають під ознаки нових складів, а також практика розслідування суміжних кримінальних правопорушень та передова практика розслідування таких нових правопорушень. Особливого значення в описаних умовах набуває взаємодія науковців із практиками,

які першими здійснюють кримінальні провадження за фактами нових кримінальних правопорушень. Рекомендованою формою подібної взаємодії є застосування методу інтерв'ювання.

Свою специфіку має і ситуалогічна складова розробки методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень. За відсутності належної емпіричної бази критеріями типізації слідчих ситуацій розслідування нових кримінальних правопорушень можуть виступити інформаційний критерій, передбачені складом діяння форми та способи його учинення, загальні (зовнішні) умови досудового розслідування тощо.

Перспективи наступних досліджень у розглянутій нами сфері пов'язані з подальшим розробленням методологічного інструментарію формування окремих методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень.

Використані джерела:

1. Криміналістика : підруч. 5-те вид, переробл. та допов. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коваленко, В. А. Журавель та ін. : за ред. В. Ю. Шепітька. Київ, 2016. 640 с.

2. Коваленко А. Сутність та методологічне значення праксеологічного підходу в криміналістиці. *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки*. 2020. Т. 5. С. 32-39. DOI : 10.18523/2617-2607.2020.5.32-39.

3. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія. Харків, 2012. 304 с.

4. Старушкевич А. В. Криміналістична характеристика злочинів : Навчальний посібник. Київ, 1997. 41 с.

5. Шевчук В. М. Актуальні проблеми криміналістичної методики: традиції, новаци, перспективи досліджень. *Порівняльно-аналітичне право*. № 2. 2020. С. 181-186. URL : http://pap-journal.in.ua/wpcontent/uploads2020/08/PAP_2_2020-1.pdf/

6. Шур Б. В. Джерела та особливості реалізації криміналістичних методичних рекомендацій. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*, № 1 (2011). С. 273-279.

7. Журавель В. А. Технології побудови окремих криміналістичних методик розслідування злочинів. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія: Юридична*. № 2 (2015). С. 305-315.

8. Тищенко В. В. Щодо шляхів оптимізації розробки методик розслідування злочинів. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. № 14 (2014). С. 90-96.

9. Синчук В. Л. Кореляційні залежності між елементами криміналістичної характеристики та їх використання у методиці розслідування вбивств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09. Харків, 2004. 20 с.

10. Пясковський В. В. Методика розслідування торгівлі людьми : ариф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00. 09. Київ: НАВСУ. 2004. 25 с.

11. Вознюк А. А. Поняття та елементи кримінально-правової характеристики злочинів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. № 1 (2013). С. 154-160.

12. Литвинов О. М. Про галузеві характеристики злочинів взагалі та кримінологічну характеристику зокрема. *Форум права*. № 4 (2010). С. 581-586.

13. Коваленко А. В. Щодо проблем розробки методик розслідування нових кримінальних правопорушень. *Сучасні проблеми використання спеціальних знань на досудовому*

розслідуванні в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. семінару (Дніпро, 26 травня 2022 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 31-34.

14. Коваленко А. В. Розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів : монографія. Северодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 268 с.

15. Веліканов С. В. Ситуаційний підхід у методиці розслідування злочинів. *Проблеми законності*. Харків, 2008. Вип. 96. С. 173-179.

16. Шевчук В. М. Слідча ситуація: поняття, структура, види та їх значення для оптимізації розслідування злочинів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2014. № 1. С. 139-143.

References:

1. Shepitko, V., Konovalova, V., Zhuravel, V. et al. (2016) *Kryminalistyka: pidruch. 5-te vyd. pererobl. ta dopov.* Kyiv. [in Ukrainian].

2. Kovalenko, A. (2020) Sutnist ta metodolohichne znachennia prakseolohichnoho pidkholu v kryminalistyzi. *Naukovi zapysky NaUKMA. Yurydychni nauky - Scientific notes of NaUKMA. Legal sciences, Vol. 5*, 32-39. DOI: 10.18523/2617-2607.2020.5.32-39. [in Ukrainian].

3. Zhuravel, V. (2012) *Kryminalistychni metodyky: suchasni naukovi kontseptsii i monohrafiia*. Kharkiv. [in Ukrainian].

4. Starushkevych, A. (1997) *Kryminalistychna kharakterystyka zlochyniv : Navchalnyi posibnyk*. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Shevchuk, V. (2020) Aktualni problemy kryminalistychnoi metodyky: tradytsii, novatsii, perspektyvy doslidzhen. *Porivnialno-analitychne pravo - Porivnialno-analitychne pravo*, 2, 181-186. [in Ukrainian]

6. Shchur, B. (2011) Dzherela ta osoblyvosti realizatsii kryminalistychnykh metodychnykh rekomendatsii. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka - Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 1, 273-279. [in Ukrainian].

7. Zhuravel, V. (2015) Tekhnologii pobudovy okremykh kryminalistychnykh metodykh rozsliduvannia zlochyniv. *Naukovyi visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii. Seriya: Yurydychna - Scientific Bulletin of the Lviv Commercial Academy. Series: Legal*, 2, 305-315. [in Ukrainian].

8. Tishchenko, V. (2014) Shchodo shliakhiv optymizatsii rozrobky metodykh rozsliduvannia zlochyniv. *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademiia» - Scientific works of the National University "Odesa Law Academy"*, 14, 90-96. [in Ukrainian].

9. Synchuk, V. (2004) Koreliatsiini zalezhnosti mizh elementamy kryminalistychnoi kharakterystyky ta yikh vykorystannia u metodyzi rozsliduvannia vbyvstv. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].

10. Piaskovskiy, V. (2004) *Metodyka rozsliduvannia torhivli liudmy. Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: NAVSU. [in Ukrainian].

11. Vozniuk, A. (2013) Poniattia ta elementy kryminalno-pravovoi kharakterystyky zlochyniv. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav - Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 1, 154-160. [in Ukrainian].

12. Lytvynov, O. (2010). Pro haluzevi kharakterystyky zlochyniv vzhali ta kryminolohichnu kharakterystyku zokrema. *Forum prava - Law Forum*, 4, 581-586. [in Ukrainian].

13. Kovalenko, A. (2022) Shchodo problem rozrobky metodykh rozsliduvannia novykh kryminalnykh pravoporushen. *Suchasni problemy vykorystannia spetsialnykh znan na dosudovomu rozsliduvanni v umovakh voiennoho stanu : materialy nauk.-prakt. Seminaru - Modern problems of using*

special knowledge in pre-trial investigation in martial law: materials of scientific practice. seminar (Dnipro, May 26, 2022). Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. Sprav, 31-34. [in Ukrainian].

14. Kovalenko, A. (2018) Rozsliduvannia posiahan na zhyttia ta zdorov'ia zhurnalistiv: monohrafiia. Sievierodonetsk : RVV LDUVS im. E. O. Didorenka. 268. [in Ukrainian].

15. Velikanov, S. (2008) Sytuatsiinyi pidkhdid u metodytsi rozsliduvannia zlochyniv. *Problemy zakonnosti - Problems of legality, issue 96*, 173-179. Kharkiv. [in Ukrainian].

16. Shevchuk, V. (2014) Slidcha sytuatsiia: poniattia, struktura, vydy ta yikh znachennia dlia optymizatsii rozsliduvannia zlochyniv. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal - Legal scientific electronic journal, 1*, 139-143. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 26.05.2022

Kovalenko A., Ph.D in Law, Associate professor of Department of Criminal-Law disciplines, Luhansk State University of Internal Affairs named after E. O. Didorenko (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF DEVELOPING METHODICS OF INVESTIGATION OF NEW (NOT SUPPORTED BY PRACTICE) TYPES OF CRIMINAL OFFENSES

The article is devoted to the formulation of certain methodological provisions for the development of methods for investigating new criminal offenses. The conceptual question of the possibility and expediency of the development of methods of investigation of new (not supported by practice) types of criminal offenses by criminologists is formulated. It was found that the basis of individual methodics of investigation are the provisions of the "basic" methodics, essential features of the investigated type of criminal offenses, that are enshrined in the Criminal Code of Ukraine and empirical data.

It is emphasized that the provisions of the "basic" methodics are widely covered in the special literature and are sufficiently fitted for the adaptation at the level of individual methodics, including new types of criminal offenses. It is indicated that in order to build a forensic characterizatics, developers of methodics of investigation of new types of criminal offenses will probably have to carry out criminal law analysis of the relevant novelties of the Criminal Code of Ukraine on their own.

The author believes that the role of empirical data in the development of such methodics can be played by information available in open sources about the investigated acts, the practice of investigating related criminal offenses and forefront practices in investigating such new delicts. In the absence of a proper empirical basis, the criteria for typification of investigative situations may be the information criterion, forms and methods of the offense provided by corpus delicti, general (external) conditions of the pre-trial investigation and so on.

It has been proven that forensic scientists can and should respond quickly to the emergence of new types of criminal offenses and develop appropriate methodics of their investigation. Given the lack of established forensic practice, and hence the usual empirical basis for research, the development of individual methodics of investigation of new types of criminal offenses should be carried out using specific methodological tools that require further development and coverage in the literature.

Keywords: armed aggression, new types of criminal offenses, pre-trial investigation, individual methodics of investigation, formation of individual methodics of investigation